Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 9. decembra (Dec. 9), 1920 Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 289

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

SODNIK LINDSEY BI BIL KMALU LINČAN V CERKVI

Policija ga je rešila iz rok fanatičnih vernikov v New Yorku, ko je hotel v katedrali odgovoriti škofu, ki ga je napadel

New York. — Episkopalska katedrala St. John the Divine v New Yorku, menda največja "hiša božja" v Ameriki, se je zadnjo nedeljo spremenila v beznico pesovanja in nasilja. 3500 vernikov je tulilo, kakor da so obsedeni in doneli so klici "Linčajte ga!"

Bil je Ben B. Lindsey, bivši sodnik na mladinskem sodišču v Denverju in danes propagator tovariškega zakona, kateremu je veljalo divjanje v cerkvi. Škof William T. Manning, ki stoluje v tej cerkvi, je že pred več dnevi napovedal pridigo za to nedeljo, v kateri obsodi Lindseyevo idejo tovariškega zakona. V episkopalski cerkvi (ameriška veja anglikanske cerkve) je precej prepira glede te ideje; nekateri duhovni odobravajo tovariški zakon in povabili so Lindseya, da govori o tej stvari na nekem njihovem sestanku.

Lindsey je prišel v cerkev na povabilo svojih prijateljev med episkopalci in sedel je spredaj tik pod prižnico ter poslušal škofa, ki je mlatil po njem. Cerkev je bila natlačena z ljudmi, celo galerije pod stropom so bile zasedene.

Škof Manning je zaključil pridigo z ostrim napadom na Lindseya, o katerem je rekel, da propagira "svobodno ljubezen, promiskuiteto, prešestvo in nezgrešljivo zadoščevanje spolnih potrebnosti".

Ko je škof končal, je sodnik Lindsey vstal in nagovoril škofa: "Škof Manning! Vi ste lagali o meni. Ako ni ta cerkev hiša pravičnosti, ni hiša božja! V imenu pravičnosti prosim, da mi date pet minut odgovora na vaš napad."

Škof pa ga še pogledal ni, temveč je zavpil proti vernikom: "Zdaj bomo peli sveto pesem 'Bojuj dober boj z vso silo, ker Bog je vaša moč'." Nihče ni pel. Mesto petja je bil v hipu v cerkvi divji hrup. Moški so vstali s sedežev in se bližali Lindseyu s sovražnimi pogledi. Neka ženska je zavreščala: "Linčajte ga!" in v trenutku je bila v cerkvi silna rabuka. Vse je sililo v ospredje, odmevale so psovke in tisoče pesti je mahalo nad glavami.

Tedaj je priskočilo šest krepkih možakov, ki so obkolili sodnika. Bili so tajni detektivi, ki so jih poslali v cerkev Lindseyevi prijatelji, ki so pričakovali kaj pride. Detektivi so odvedli Lindseya iz cerkve na varno.

Lindsey je kasneje naznanil, da bo tožil škofa radi kriminalnega obrekovanja. Clarence Darrow bo njegov odvetnik.

Woll okrtačen v meščanski reviji

New York. — Matthew Woll, tovariš Ralph Easleyja, Gaston Meansa, Fred Marvina in drugih nazadnjakov, ni prav nič upoštevan v "višjih krogih" radi svoje gonje, da iztrebi rdečkarje iz Amerike. Vanity Fair, meščanska revija, v svoji zadnji izdaji pravi, da bi bilo najbolje za Wolla, če se umakne iz politične pozornice, ker se je pokazal kot podpredsednik Ameriške delavske federacije za profesionalnega demagoga med delavskimi politiki in je vedno na delu z razširjanjem protisovjetske propagande.

Dinosavrovo jajce v Floridi

Jacksonville, Fla. — V okolici Ocale so zadnje dni odkopali jajce dinosavra ali pradavne kuščarice ogromne velikosti. Jajce je ležalo v plasti fosfata. Edina jajca teh živali so doslej našli na Kitajskem. Domneva se, da je jajce v Floridi staro najmanj sedem milijonov let.

Komunistu grozijo z deportacijo

Unija za ameriške civilne svoboščine se je zavzela zanj in vodi obrambo

Los Angeles, Cal. — (FP) — John Vilarnu, očetu enajstih otrok in lastniku skromne hišice v predmestju Los Angelesa, je bilo zagroženo z deportacijo, ker so ga imigracijske oblasti obtožile, da je član komunistične stranke. Vilarno je Španec in biva v Združenih državah že dvajset let. Bil je aretiran brez zadevnega dovoljenja, ko je četa policije navalila na njegovo stanovanje, ustrahovala njegovo ženo in otroke ter zaplenila komunistične tiskovine, ki jih je našla v njegovi hiši. Tiskovine je policija smatrala za dokaz, da je Vilarno nevaren prekucuh.

O zadevi je bila obveščena Unija za ameriške civilne svoboščine, ki je takoj naročila svojemu zastopniku John Beardsley, da vodi boj proti nelegalni aretaciji. "Imigracijske oblasti izrabljajo policijo za gonjo proti tujerodnim radikalcem," je dejal Beardsley. Unija je pripravljena predložiti zadevo federalnim sodiščem, če bo potreba, da odločijo, dali imajo imigracijske oblasti pravico posluževati se nepostavnih sredstev, ki so v nasprotju z ameriško ustavo, pri preganjanju radikalcev.

Jeklarska družba uvedla šesturnik

Kompanija pričakuje, da bo na ta način zvišala produkcijo z manjšimi stroški

Warren, O. — (FP) — Uradniki Republic Steel Co. so po šestmesečnem odlašanju pristali na zahteve krajevne unije Amalgamated Assn. of Iron, Steel and Tin Workers ter uvedli šesturnik v nekaterih departmentih velike jeklarne v Warrenu.

V prošlem juniju, ko je bila kompanija prisiljena na znižanje produkcije vsled industrijske depresije, je transferirala tristo delavcev, ki so bili uposleni v njeni jeklarni v Republic, v njena podjetja v Warrenu.

Takrat je unija jeklarskih delavcev prišla s sugestijo, da se uvede šesturnik v svrho izenačenja dela, toda uradniki družbe so nasprotovali temu predlogu, trdeč, da bi to ustvarilo precedent za šesturnik, kar bi lahko dovedlo do zahtev za višjo mezdo, katere industrija ne bi mogla plačevati.

V tem času pa je produkcija stalno padala in uprava je končno prišla do zaključka, da poskusi s šesturnikom. To se je zgodilo in delavci delajo sedaj šest ur na dan in štiri dni v tednu, produkcija pa stalno narašča in stroški se zmanjšujejo.

Ta jeklarna je druga v deželi, ki je pričela eksperimentirati s šesturnikom v prošlih par mesecih. Granite City Steel Co. je uveljavila sličen sistem v svoji jeklarni v Granite Cityju, Ill. Značilno pri tem je to, da so jeklarske družbe v obeh slučajih po dolgem obotavljanju sprejele načrt, ki so ga predlagale krajevne unije jeklarskih delavcev.

Bomba, poslana po pošti, ubila poroštvenika

Chicago. — Tony May, ki je pokladal poroštva, posojeval denar in tržil z zemljiščnimi listinami, je bil v nedeljo ubit, ko je v njegovem stanovanju, 2109 Lincoln ave., eksplodirala bomba, ki mu je bila poslana po pošti. Njegov 15-letni sin je bil težko ranjen in najbrž umre. Ker je May imel obhajati svoj 60-letni rojstni dan v pondeljek, je misli, da je v prejetem zavoju kaksili, da je v prejetem zavoju kakšno darilo. Policija sumi, da je bombo poslal kdo iz maščevanja radi denarnih afer.

KRVAVI IZGREDI V NEMČIJI SE NADALJUJEJO

Zbornica odobrila finančni program Bruenings ove vlade. Štirideset ranjenih v novih spopadih

Berlin, 8. dec. — Čez 40 oseb je bilo včeraj ranjenih in na stotine aretiranih v novih izgredih in spopadih med fašisti, komunisti in policisti v Berlinu in drugih krajih Nemčije. V Bernauu blizu Berlina so komunisti napadli fašistično parado in 20 fašistov in nekaj policajev je bilo ranjenih. V Dortmundup je bil eden fašist smrtno ranjen. V Hamelnu blizu Hanoverja so fašisti napadli socialiste in deset je bilo ranjenih.

Fašisti so včeraj ponovno napadli teater v Berlinu, v katerem predvajajo ameriški film "Nič novega na zapadni fronti". Osem oseb je bilo aretiranih.

Nemški parlament je v soboto sprejel finančni program vlade s precejšnjo večino; obenem je bilo odobreno postopanje vlade, ki se je hotela poslužiti 48. člena ustave in uveljaviti finančno reformo s predsedniškim dekretom v slučaju, da jo parlament zavrže. Fašisti, nacionalisti in komunisti so glasovali proti.

Belgijska smrtonosna megla še vedno tajnost

Mnogo oseb, ki leže v bolnišnicah, bo še umrlo in število žrtev morda narasle na sto. Fantastične govorice

Bruselj, 8. dec. — Smrtonosna megla, ki je zadnji petek in soboto zadušila približno 70 oseb in spravila okrog 300 ljudi v bolnišnice, je še vedno predmet vseh mogočih špekulacij. Odgovorni oblastniki in zdravniki ter znanstveniki še niso našli vzroka temu čudnemu pojavu. Medtem pa se razširjajo razne fantastične govorice, ki se glase, da mogoče boljševiki eksperimentirajo z novo iznajdbo, da so nekje ušli na dan skriti strupeni plini, da je morda kriv meteor ali komet, da ni nič drugega kakor gosta megla, ki je bila napojena s težkimi hlapi itd.

Najverjetnejše je, da so se mogoče razvili strupeni plini iz dima in kemikalnih hlapov iz bližnjih tovaren pri Liegu. Tam je v teku preiskava.

Proti militarizmu v šolah

Memphis, Tenn. — Dr. Ettelson, znan pacifist, je v svojem govoru pobijal militaristično vzgojo v javnih šolah in višjih učiliščih. Dejal je, da bi se moralo vse dijake, ki se ogrevajo za militarizem, poslati v bolnišnice, kjer se nahajajo pohabljeni vojni veterani, da se tako iznebe veselja do uniforme. Militaristi so bili zelo razkačeni radi Ettelsonovega govora in mu zagrozili z nasiljem, če bo še nadalje razširjal pacifistično propagando.

Stavka filmskih operatorjev

Los Angeles, Cal. — Odkar sta gledališči Rialto in Broadway izprli unijske filmske operatorje, se je skrčilo tudi število obiskovalcev. Uprava je prisiljena razdeljevati proste vstopnice, da dobi obiskovalce. Unija filmskih operatorjev ima svoje člane pred gledališči, ki opozarjajo ljudi, da je uprava krivična napram operatorjem. Ta taktika se je pokazala za uspešno.

Francoska vladna kriza

Pariz, 8. dec. — Francija še ni dobila nove vlade. Senator Louis Barthou, ki je skušal organizirati vlado čez nedeljo, je danes vrnil mandat predsedniku.

Argentina preganja radikalce

Politični ubežniki iščejo zatočišče v Uragvaju

Montevideo, Uragvaj. — (FP) —General Uriburu, predsednik provizorične vlade v Argentini, je vnet zagovornik obstoječega družabnega reda. Zato je naročil šefu državne policije admiralu Hermelu, naj pridno preganja radikalce. Pod prejšnjo vlado so bili potrebni vsaj izgovori za tako akcijo, toda pod sedanjo diktaturo ni časa za take stvari. Hermelo dela prav po vojaškem načinu, ko meče radikalce v ječo. V enem samem tednu je dal zapreti tristo radikalcev, večinoma komunistov.

Mnogo teh je tujerodcev, ki so bili rojeni v Italiji ali Španiji. Italijani so pobegnili iz svoje domovine, ker so se zamerili fašistični diktaturi. Veliko njih je admiral Hermelo dal deportirati v Italijo, kjer jih čaka težka kazen, ker so nasprotovali Mussoliniju.

Urugvaj je republika, kamor beže radikalci iz Argentine in drugih držav latinske Amerike, ki so se pregrešili proti vladnim mogotcem. V vladi te republike so socialisti in komunisti, zato ne preganja ljudi, ki agitirajo za pravičnejši socialni red. Največ ubežnikov prihaja v Montevideo, glavno mesto republike. Urugvajska vlada je tolerantna in se ne vmešava v aktivnosti radikalcev, ki so bili pregnani iz Argentine, Peruja, Brazilije in drugih držav, kjer so bile v prošlih mesecih izvršene revolucije, katere pa niso prinesle delavstvu osvoboditve, kot so nekateri pričakovali.

Priporoča zavarovanje zoper brezposelnost

Vse druge odpomočne akcije so potrata časa in denarja, pravi Squires

Chicago. — (FP) — Vsi poskusi za ublaženje sedanje akutne brezposelnostne situacije ne bodo prinesli zaželjenih rezultatov in so le potrata časa in denarja. Tako je izjavil Benjamin W. Squires, tajnik governerjeve komisije za pobijanje brezposelnosti v državi Illinois. On priporoča temeljito reorganiziranje industrij kot najučinkovitejše sredstvo za preprečenje gospodarskih kriz.

Dalje se je Squires izrekel tudi za zavarovanje zoper brezposelnost. "Mi sedaj direktno zahtevamo, da delavci prevzamejo na svoje rame breme oskrbe brezposelnih, ker zahtevamo od njih, da prispevajo enodnevno plačo v mesecu za brezposelne," je dejal Squires. "Industrijski sistem, ki ne more najti drugega izhoda iz položaja, za katerega je sam odgovoren, kot v vzdrževanju javnih kuhinj in brezplačnih prenočišč, je bankroten in potrebno je, da se ga odpravi.

Squires je načelnik nepristranskega arbitražnega odbora za oblačilne delavce, ki so organizirani v Amalgamated Clothing Workers uniji.

Samomor mladega delavca

Oakland, Cal. — William P. Davis, avtomobilski mehanik in star komaj dvajset let, si je v obupu, ker ni mogel dobiti dela nikjer, pognal kroglo iz revolverja v glavo. On je bil edini v družini petih oseb, ki je moral skrbeti za starše ter nedorastli sestri. Pred dvema mesecema je izgubil delo in ker ni mogel najti drugega, se je odločil za smrt.

Zidarji zastavkali

Lansing, Mich.—Zidarji z opeko, ki gradijo stanovanjsko poslopje za dijake, ki pohajajo državni kolegij, so zastavkali, ker jim je bila znižana mezda za dvajset odstotkov.

FARMARJI DALI KLOFUTO ADMINISTRACIJI

Hooverjev nasprotnik izvoljen za predsednika farmarske unije

Oklahoma City, Okla. — (FP) — Organizirani farmarji v zapadnih državah so pritisnili klofuto administraciji in njenemu farmskemu odpomočnemu programu, ko so na konvenciji National Farmers unije, ki se je vršila v St. Paulu, Minn., izvolili za predsednika John A. Simpsona.

Simpson je porazil C. E. Huffa, uradnika National Grain korporacije, nakupovalne podružnice pšeničnih izdelkov, ki ima ozke stike z zveznim farmskim odborom. Značilnost te spremembe je v tem, da je Huff vedno zagovarjal Hooverjev farmski program, dočim ga je Simpson pobijal in je načelni nasprotnik Hooverjeve administracije. Huff je imel glavno besedo pri določevanju smernic zveznega farmskega biroja.

Simpsonu je znana Hooverjeva politična zgodovina še iz časa, ko je bil živežni administrator. Takrat je Simpson spoznal Hooverja za oportunista, ki mu je vsako sredstvo dobrodošlo za dosego namenov. On smatra Hooverja za človeka, ki se zna prilagoditi razmeram, kadar vidi, da bo to koristilo njegovim interesom. Simpson ima tesne politične in osebne stike tudi s Thomas P. Gorom, ki je bil v prošlih volitvah ponovno izvoljen za veznega senatorja in ima isto mnenje o Hooverju kot Simpson.

Kot predsednik farmske unije v Oklahomi je bil Simpson aktiven v zadružnem gibanju in v teku par let je ustanovil več kot sto farmarskih zadrug. Poznan je tudi kot odprt sovražnik militarizma, kar mu je napravilo celo vrsto neprilik v dnevih vojne histerije, ker je nasprotoval vstopu Amerike v svetovno klanje. V zadnjih letih vodi efektivno kampanjo za odpravo vojaškega vežbanja v šolah in kolegijih v državi Oklahomi. Njemu gre v prvi vrsti zasluga, da imajo farmarji v tej državi močno zadružno gibanje.

Zadružno podjetje pomaga stavkarjem

Poslalo je veliko zalogo konzerv tekstilcem v Danville

Indianapolis, Ind. — (FP) — Columbia Conserve Co. je te dni poslala 380 zabojev konzervnih živil stavkujočim tekstilcem v Danville, Va. To je 18,000 kom. konzervirane juhe, sadja in zelenjave, kar bo prišlo prav stavkarjem in njihovim družinam; ki so na stavki že več kot dva meseca.

Akcijo je podvzel upravni svet družbe, ki posluje na zadružni podlagi, in je bila odobrena po delavcih. Za vsakega posameznega delavca pomeni to pet dolarjev stroškov. V tej tovarni je uposlenih 150 delavcev. Družba je tudi plačala prevozne stroške.

Predlog za pomoč je na seji upravnega sveta stavil Powers Hapgood, bivši organizator rudarske unije in sedaj uslužbenec te družbe. Hapgood je v imenu podjetja in delavcev pisal tudi pismo tekstilni uniji v Danvillu, v katerem ji je obljubil nadaljno pomoč.

Znižavanje mezd železničarjem

Springfield, Mass. — New Haven Railroad Company je znižala mezde železniškim delavcem za deset odstotkov, ko jim je odtrgala "bonus", ki so ga doslej prejemali. Delavci so člani kompanijske unije.

Neorganizirane industrije v Okla.

Rudarji so izgubili svojo organizacijo pred leti in oljni delavci je niso nikoli imeli

Oklahoma City, Okla. — (FP) — Dve glavni industriji v državi sta neorganizirani, izjavlja Joe Cambell, predsednik državne delavske federacije. To sta oljna in rudarska. Unionizem ima močno zaslombo v stavbinskih in tiskarskih strokah, toda premagati ne more zaprek, ki se mu stavijo pri organiziranju dveh najvažnejših industrij v državi.

John L. Lewis, predsednik stare rudarske unije, je suspendiral 21. premogovniški distrikt, ki je bil v prvih letih po vojni najvažnejši del delavskega gibanja v državi.

Premogovniška industrija je danes neorganizirana, mezde so padle na štiri dolarje na dan in pomanjkanje unijske kontrole se opaža v rudniških eksplozijah, ki so se pripetile v prošlih dveh letih.

Oljni delavci morajo še vedno delati dvanajst ur na dan in v prošlih desetih mesecih so jim bile znižane mezde za eno tretjino. Zaeno z mezdnimi redukcijami so se večale tudi nesreče.

Davčna reforma v New Yorku

Problem je zamotan in naletel je na veliko opozicijo

New York. — (FP) — Davki na prodajo blaga, katero predlagajo trgovci z zemljiščí, da se olajša breme hišnim posestnikom, so naleteli na veliko opozicijo pri številu prič, ki so bile zaslišane pred komisijo za davčno revizijo. Te so trdile, da bi davki na prodajo blaga bolj zadeli revne sloje kot lastnike velikih trgovin. Mnogo prič je zagovarjalo povišanje davkov na velike dohodke, na zapuščine, na gasolin in luksus. Prihodnji mesec bo komisija podala predlogo o davčni reformi.

Zvišanje davkov na dohodke in zapuščine je potrebno, da se olajša davčno breme malim hišnim posestnikom, je dejal Norman Thomas. Državni davki bodo naraščali, ker bo morala država izdati več denarja za sanitacijo in za protekcijo ljudskega zdravja. Thomas je pokazal na naraščajočo vrednost zemljišč in poslopij v trgovskem delu mesta, toda davki se niso sorazmerno povečali na to lastnino, kajti cenilci so vedno gledali, da so davčno breme naložili na ramena malih hišnih posestnikov.

Walsh bo razkrinkal delodajalce

New York. — Frank P. Walsh, prominenten odvetnik, ki je zagovarjal delavske unije v mnogih obravnavah in je sedaj član komiteja za pobijanje brezposelnosti v New Yorku, je dejal, da bo v kratkem objavil listo imen industrijskih magnatov, ki so odslovili na tisoče delavcev brez vsake publicitete, dočim so svoje male darove za podporo brezposelnim pridno oglaševali v newyorških dnevnikih.

Federacija otvori javno kuhinjo

Detroit, Mich. — Detroitska delavska federacija je te dni otvorila javno kuhinjo za svoje brezposelne člane, kjer dobivajo dobro hrano in so uljudno postreženi. Vzdrževanje kuhinje bo precejšnje breme za federacijo, ker potroši v to svrho vsak teden več tisoč dolarjev.

Gasilci se organizirali

Buffalo, N. Y. — Člani gasilnega departmenta, so te dni organizirali svojo unijo in jo pridružili k Mednarodni gasilski asociaciji. Načelnik mestnega gasilnega departmenta je izjavil, da ne bo nasprotoval uniji.

PETORICA V MOSKVI ČAKA NA EKSEKUCIJO

Obsojenci so apelirali na najvišjo sovjetsko oblast, toda milosti ne bo. Dan obsodbe je bil praznik za moskovske proletarce

Moskva, 8. dec. — Pet ruskih profesorjev in inženirjev, ki so bili včeraj obsojeni na smrt radi sabotaže in zarotniške propagande v zvezi s splošno evropsko zaroto proti sovjetom, čaka danes smrti v Ljubljanki (ječa v Moskvi). Obsojenci so apelirali za milost na centralni izvršni odbor sovjetov, toda najmanjšega upanja ni, da bi odbor spremenil odlok sodišča. Navadno so vse obsodbe potrjene. Priziv bo rešen danes ali najkasneje jutri in potem se obsodba izvrši v čim najkrajšem času. Sovjetske eksekucije so strogo tajne — nikogar ni zraven — in izvrše se ponoči.

Smrtna obsodba je bila izrečena sinoči ob šestih. Dasi je bil delavnik, odkar je v Rusiji nedelja odpravljena, je bil včerajšnji dan velik praznik za moskovske delavske množice. Tisoči so napolnili ulice okoli sodne palače in dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička že ob štirih; tudi hodniki so bili polni. V silnih množicah je bilo veliko število mladih deklet, ki so ljubimkale z mladeniči. Sploh je med vsemi vladalo praznično razpoloženje.

Ko se je ob napovedani uri pokazala na odru četvorica sodnikov (dva pravnika in dva tovariška delavca), so vsi planili na noge. Sodniki so bili videti trudni vsled dolgega debatiranja v zaprti sobi o usodi obtožencev. Predsednik sodišča Višinskij je 45 minut čital obsodbo. Od dolgega čitanja je bil kmalu hripav in proti koncu ga je bilo komaj slišati. Sodišče je naredilo dolg pregled čez vso evidenco in poslušalci so ponovno slišali izpovedi in priznanja zarotnikov. Končno je bila razglašena obsodba.

Pet zarotnikov je bilo obsojenih na smrt, trije pa na deset let zapora.

Profesor Ramsin, vodja zarotnikov, ki ga je prvega doletela smrtna obsodba, je le malo skremžil ustnice, drugače se ni premaknil. Laričev, Kalinikov, Černovskij in Fedotov so se pa krčevito stresli in dva ali trije so se morali prijeti za mizo, da niso padli na tla.

Kuprijanov, Sitnin in Očkin, ki so ušli smrtni kazni, so mirno poslušali in s tihim nasmeškom na ustnicah so se zahvalili sodišču.

Občinstvo je sprejelo obsodbo z gromovitim aplavzom in fotografske in filmske kamere so rekordirale dramatičen moment. Mogoče ni bilo vsem navzočim po volji, da so trije ušli smrti, ali zaenkrat so se zadovoljili z razsodbo.

Zadružno podjetje poučuje delavce

Indianapolis, Ind. — Columbia Conserve Co., ki posluje na zadružni podlagi, občuti depresijo kot jo vse druge industrije, toda radi tega ne odslavlja svojih delavcev. Namesto tega je uvedla učne tečaje za delavce v delovnem času. Pri tem se delavci menjavajo tako, da so vedno nekateri v razredih, dočim so drugi na delu. Poučujejo se v ekonomiji in pri tem rabijo knjigo, ki jo je izdal Brookwood delavski kolegij. Učitelji so Jack Evans, Ethlyn Christenson, Tom Tippett in Powers Hapgood.

Učiteljice se organizirajo

Madison, Wis. — Učiteljice v Madisonu so organizirale svojo unijo in jo priključile k Ameriški učiteljski federaciji. Predsednica nove unije je E. E. Schwartztrauber, tajnica pa Benevieve Townsend.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Nov. 30-20), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Prosperna Francija!

Mednarodni delavski urad Lige narodov poroča, da je bilo v zadnjem avgustu okroglo petnajst milijonov delavcev brez dela v osemnajstih deželah, ki so prijavile podatke. Amerika in Rusija nista uključeni. Med omenjenimi deželami je imela Nemčija približno poldrugi milijon brezposelnih, Francija pa devetsto.

Kontrast med tema dvema deželama je zanimiv. Francija se že dolgo časa baha, da ne pozna ekonomske krize. Na Francoskem vse obratuje, vsi delajo in služijo denar in vse gre gladko. Nasprotno je v Nemčiji ves čas po vojni neprestana kriza. Baš danes poročajo o velikih živežnih izgredih; število brezposelnih je prekoračilo dva milijona in ljudje v mestih stradajo.

Nemci so se iznebili kajzerja in militaristov, toda vseh pijavk se niso še iznebili; marsikaj, kar jih danes tepe, mora iti na njihov lastni rovaš. Nemčija mora plačevati visoko vojno odškodnino, ki je naravno težko breme za njeno gospodarstvo. Predvsem leži to breme na delovnem ljudstvu, ki plačuje ogromne davke. Nemški kapitalisti in drugi magnatje so odložili breme odškodnine na ljudstvo: delavce in kmete ter male trgovce in obrtnike. Ti plačujejo reparacije. To je grda krivica. Saj niso oni zakrivili vojne.

Kdo pa dobi nemško odškodnino, ki je iztisnjena iz nemškega ljudstva? Več kot polovico je dobi Francija. Nemčija je doslej že plačala približno petintrideset milijard dolarjev in na podlagi roparske mirovne pogodbe bo plačevala po petsto milijonov dolarjev letno še 54 let. In več kot polovico te ogromne vsote dobi Francija!

Francija je že z nemškimi reparacijami vzpostavila razbita mesta in pokrila škodo, ki so jo naredile nemške armade. Kaj hoče še več? Hoče kljub temu. Z milijoni, ki jih iztiskava iz nemškega ljudstva, obratuje cela mesta municijskih tovaren in vliva noč in dan nove topove in tanke ter gradi nove bojne ladje, aeroplane in fortifikacije — torej stvari, ki jih Francija prav nič ne potrebuje, če je bila njena beseda iskrena, ki jo je dala prvič pri sklepanju versajske pogodbe in drugič pri podpisanju Kelloggovega protivojnega pakta. Francija je rekla, da se tudi ona razoroži, ko bo Nemčija razorožena. Nemčija je že davno razorožena, kaj pa Francija?

Nekaj strašno gnilega je v državi Francoski. Ako hočejo vladarji Francije imeti svojo deželo prosperno — francoski delavci imajo prokleto malo od bogastva svoje dežele — naj zidajo prosperiteto na svoje lastne zmožnosti, ne pa za zlato, ki ga prešajo iz nemškega ljudstva. Nemško ljudstvo se ni pogodilo, da bo financiralo francoski militarizem za dobo petdeset let. Nemško ljudstvo je že dovolj plačalo za grehe svojega kajzerja.

Politični hermafroditi

Psihoanalisti bi se morali pobaviti s specimeni, ki proslavljajo "četrti julij" v decembru, ki so nepolitični politiki — ali politični nepolitiki? — in ki v eni sapi prisegajo na Boga in hudiča brez fige v žepu.

To so resnično čudne politične ali nepolitične živalice, čudni nestvori, ki ne spadajo nikamor, dasi bi oni radi spadali v dva hleva in pod dva pastirja. Specialist, ki se še ni pojavil med nami, jih morda uključi med "missing linke", ki deloma spajajo nehrbtenične gliste in mehkoglave pajke, deloma pa psihopatično opazovalnico in Kankakee.

To se tiče čudakov, ki so se odpovedali podaništvu, ko so prisegli za ameriško državljanstvo, potem pa se shajajo v javnih prostorih in sprejemajo ter odpošiljajo udanostne brzojavke kralju in obenem predsedniku republike. To početje je lahko zelo politično, zelo komfortno in zelo biznisko, obenem pa je tudi jako komično.

Začasno — dokler visoka stolica filozofije ne razmeta tega čudnega pojava — bomo te čudake identificirali z onimi znanimi specimeni, ki jih priprosti slovenski zemljani poznamo pod označbo: Niso mandeljci ne babce, lahko pa so oboje! —

Oh, boy! Prosperiteta pride v šestih mesecih! Torej prve dni junija, ko bo lepo in toplo! V zlati kočiji se pripelje! In veliki inženir bo sedel na visokem kozlu! Oh, boy! —

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Čas je, da spregledamo

Auburn, Ill. — Žalostno, toda resnično je dejstvo, da je danes še tako malo število delavcev, kateri so v resnici "spregledali" skozi kapitalistično masko. Mnogo teh je, ki se niso nikdar poprej zanimali za delavski boj, dokler jim še ni krulilo po želodcih in dokler so še imeli majhno skorjico kruha za svoje male.

Danes, ko je na milijone delavcev brez dela in zaslužka, se pa večkrat pobliska v glavah delavcev toliko, da povprašujejo o vzrokih te brezposelnosti z vsemi zlemi posledicami in pričenjajo dvomiti, da je vse v redu z današnjim sistemom.

Odmevi takega mnenja se skoraj vsaki dan pojavljajo, in včasih še pri delavskih voditeljih, kar je bilo dosedaj zelo redek pojav. Po vseh večjih mestih so bile tekom preteklih par mesecev kampanje za nabiranje denarja, kateri se potem porabi v dobrodelne namene.

Akoravno je to delo humanitarno in se bo mnogim revežem olajšalo trpljenje in se tudi ohranilo življenje mnogim malim otročičem, se vseeno ne moremo strinjati z metodami, katere uporabljajo gotovi faktorji, da se nabere gotova vsota, katere zahtevajo razne organizacije, ki potem razpolagajo s tem denarjem kakor se jim zljubi.

Zraven vsega tega je pa še to, da v te sklade prispevajo v veliki večini sami delavci, eni prostovoljno, drugi pa zato, ker morajo. V mnogih slučajih se pripeti, da ako delavec ne prispeva zadostne vsote, je potem radi tega izpostavljen šikanam delovodja in je tudi odslovljen od dela. Potem naj gre pa tudi on prosjačit in pa stradat.

V vseh kapitalističnih časopisih se vodi propaganda za tako zvane "Community fonde", in kadar uspejo, pa gre ves kredit kapitalistom. Kompanije dobijo kredit za denar, katerega so prispevali delavci, kateri so uposljeni pri njih. Potem se bahajo, kako so te kompanije navdušene in prepojene s krščanstvom in patriotizmom. Kaj ni to pesek v oči delavcem? Delavci, kateri so že tako ali tako priklenjeni k delu kot zužnji, s plačami da komaj eksistirajo, so primorani odtrgati od ust svojih malih, da ohranijo življenje drugim in kapitalisti se pa valjajo v izobilnosti vsega, in se povrhu tega še smehljajo delavcem, ker so tako pohlevni, da trpijo brez ugovora.

Ali je vse to v resnici potrebno v tej naši deželi, kjer je toliko vsega, da moramo iskati trge za pridelke izven meja naše države? **Torej delavci, ali ni že čas, da spregledamo?**

Kapitalizem je organiziran povsod, kjer mu je kakšna organizacija potrebna, da si zasigura obstoj in nadaljni razvoj. In kapitalizem podpira vse te organizacije tako vestno, kakor da bi bile del njegovih tovaren in industrije. Ima že skoraj popolen monopol življenskih potrebščin; zraven tega je pa tudi zavzel vlado, potom katere si zasigura, da mu bodo postave naklonjene. In mi ubogi delavci smo do sedaj trdno podpirali obstoječi sistem in vlado kapitalistov. In kaj smo s tem dosegli? Nič! Še manj imamo kakor smo pa imeli kedaj poprej. To je vse šlo naravnim potom. Vsak lahko ve, da ne moremo vedno jemati iz enega kupa in metati na drugi kup, ne da bi kmalu zmanjkalo na tistem, s katerega se jemlje. In to je danes vzrok tej brezdelni paniki. Kapitalist je jemal od delavcev, in danes ima kapitalist vse, delavci pa nič.

Sedaj se pa lahko vprašamo, kedo je največ kriv, da je tako. Veliko jih je, kateri preklinjajo kapitaliste. Toda delavci, tega ni kriv samo kapitalizem in kapitalisti. Krivi smo v veliki meri mi sami. Mi smo ravno toliki zločinci kakor kapitalisti, da vsako leto pomorimo na tisoče ljudi, starih in mladih, ker jim ne damo hrane in strehe. Mi zato, ker pri vsaki priliki oddamo svoje glasove kandidatom, katerih dolžnost je nadaljevati današnji sistem. Vsak izmed nas, kateri glasuje za kandidate republikanske ali demokratske stranke, je kriv, da so razmere slabe za delavce.

Kapitalizem ima svoje politične stranke, katere tudi podpira. Delavec ima pa tudi svoje delavske stranke, ampak jih ne podpira: rajši glasuje za take kandidate, za katere vobli kapitalist kakor pa za take, kateri bi zastopali njegove interese. Obratno pa se nikdar ne sliši, da bi kapitalisti podpirali delavske kandidate, ako niso že prej taki "delavski" kandidati priseženi služiti njihovim interesom.

Toda svita še. Že prej je bilo omenjeno, da se v delavskih vrstah povprašuje po vzrokih te industrijske depresije. Naj omenimo samo enega izmed mnogih vzrokov tukaj. Ta vzrok je, da smo do sedaj preveč zaupali v naše delavske voditelje. Skoraj brez izjeme so vse današnje unije pod vodstvom takih voditeljev, kateri ne vidijo potrebe za samostojno delavsko politično akcijo. Da so ti delavski voditelji pod vplivom kapitalističnih politikov, je jasno kot beli dan. Brez izjeme vsaki pripada k eni ali drugi izmed teh strank. Saj jih lahko imenujemo. W. Green, predsednik A. F. of L., je bil vedno pristaš demokratske stranke. J. L. Lewis se pa trdno drži republikancev. In po vrsti bi lahko našteli vse druge, kateri kaj štejejo pri delavskih strokovnih organizacijah. Torej, delavci, ali nismo zadosti prepričani, da je ta takozvana nestrankarska politika strokovnih organizacij škodljiva našim interesom? Ali ni čas, da podvzamemo akcijo, katera bo imela namen združiti našo moč v svrho zavzeti mesta v postavodajah, postaviti v nje kandidate delavske stranke? In ali je nam mogoče zaupati v take voditelje, kateri podpirajo kapitalistične stranke, da bodo zastopali interese delavcev pri vprašanjih, kjer se nič ne tiče politike?

Za vzgled naj služi sledeče. Zadnjih deset let smo imeli na vodstvu naše UMWof A J. L. Lewisa. Tekom teh deset let je naša organizacija izgubila čez tristo tisoč organiziranih delavcev. Ali bi vi sodili, da je vzrok tega kdo drugi nego J. L. Lewis? Na vseh poljih, kjer se kopije premog, razen v državi Illinois, je rudarska organizacija skoraj popolnoma razpadla. In v državi Illinois bi se bilo zgodilo enako, ako bi se ne bili delavci pravočasno zbudili. Poskušali smo se znebiti tega rušitelja naše organizacije, toda ker nismo v temu uspeli, smo se odstranili od njega.

Vam delavcem, kateri delate v premogovnikih v drugih državah in kateri še plačujete svoje asesmente v njegovo blagajno, hočemo dati na znanje ta fakt, da denar, katerega mu dajete, je porabljen v svrhe, da se uniči naša organizacija v Illinoisu. Lewis zapravi več denarja v Illinoisu s podkupovanjem in plačevanjem gangežev, katere rabi proti naši uniji, kakor pa v vseh drugih državah v svrho organiziranja neunijskih delavcev.

Torej bratje, koliko časa boste še trpeli, da se vaš denar uporablja v take svrhe? Upamo, da mu boste tudi vi kmalu dali breo. Še to. Pošteni delavski voditelji ne hodijo okrog obkoljeni od oborožene straže, kakor to dela Lewis. Zakaj, pošten človek se ne boji, da bi mu kedo preluknjal kožo, kakor se boji on.

Sedaj pa še malo o gibanju za delavsko politično akcijo. Pred par meseci se je ustanovil v Stauntonu klub, kjer se zbirajo delavci in debatirajo o načrtih v ta namen. Nedavno je imel sejo LU. No. 1471, kjer je bila sprejeta resolucija, da se podvzame potrebno akcijo, da se pronajde vzroke današnje depresije. To je dokaz, da je delavstvo pripravljeno podvzeti potrebne korake, da se organizira delavska stranka. Na rudarje v Illinoisu apeliramo, da podpirajo akcijo kakršno je zavzela ta okrožna rudarska organizacija, in da propagirajo to idejo, kjer je mogoče.

Mi rudarji imamo sedaj priliko, da zavzamemo med ameriškimi delavci zopet tisto odlično mesto, kakor smo ga imeli nekdaj, to je, da je bila naša rudarska unija najbolj progresivna unija v Ameriki. Sedaj je čas za akcijo, in ne smemo ga zamuditi.

Torej delavci, stopimo skupaj in ne dajmo se več blufati kapitalistom, od katerih nismo še nikdar ničesar dobili, razen obljub. In obljube še niso nobenega nasitile. (Glede matere Jones in rudarskih volitev, je izpuščeno, ker je ob veljavo radi zakasnelosti.)—**John Pukel.**

Resnici na ljubo!

Milwaukee, Wis. — Da se enkrat za vselej pribije laži tukajšnjega "glasila vseh duševnih revežev" (kakor imenuje Spartak tukajšnji listič), hočem poročati še od moje strani sledeče: Mrs. B. je naročila oglas "Naznanilo in zahvala" v Prosveti in Obzoru, torej v časopisih, ki sta različna kot noč in dan, posebno glede števila naročnikov, ker Prosveta, to je tedenska izdaja, v kateri je bil oglas mrs. B., se tiska v več kot 40,000, Obzor pa v nekaj več ko 300 iztisih.

Toda kolika razlika v cenah tega oglasa — — v Prosveti je omenjena žena plačala za isti oglas *$18.75,, v Obzoru pa $24,* torej $5.25 več.

Da bi postavil Prosveto v slabo luč pri tukajšnjih čitateljih, posebno pa pri *oglaševalcih*, se je Cenetov manager s svojo prirojeno zvitostjo poslužil zvijače, za katero je zlorabil rojake, kateri je v svoji zmoti mislil, da mu je upravništvo Prosvete računalo preveč za oglas, kakor je bilo o tem že poročano po Spartaku v Proletarcu.

Torej v tedniku, ki ima komaj par sto plačanih naročnikov je dotična rojakinja morala plačati več kot pet dol. višjo vsoto za isti oglas kakor pa v tedniku, ki ima nad 40,000 naročnikov. To pa ni bil edini slučaj, da je Cenetov manager zahteval višjo vsoto za storjeno delo, kakor kje drugje.

Te vrstice sem napisal v obrambo Prosvete, ki je lastnina SNPJ, katere član sem že mnogo let, in dolžnost vsakega člana je, da varuje interese organizacije, v katero pripada.

V predzadnji izdaji Cenetoga žurnala sem čital nekako zatrjevanje v flosarskem jargonu, da ima ta list "štrikrat tri sto naročnikov, "kar bi me jako žalostilo, ako bi bilo resnično, ker bi to pričalo, da imamo v naši naselbini 1,200 ljudi, ki so pripravljeni prebavljati Cenetovo brozgo, katera vzbuja pri vsakem mislečem človeku samo gnus. Toda ker hočem biti dosleden in dati vsakemu priliko, da dokaže svojo trditev, svetujem Cenetovemu managerju, naj *priobči potrdilo poštnih oblasti, da ima res 1,200* — ali več — PLAČANIH NAROČNIKOV. — Take izjave poštnih oblasti sem čital že v drugih časopisih kot informacije za oglaševalce, zato sem prepričan, da bo v tem oziru postregla tudi mr. Cenetu oziroma njegovemu poslovodju.

Kar se tiče najnovejšega Cenetovega lajanja, naj omenim, zaenkrat le sledeče: Da Cenetovemu poslovodju ni nobeno sredstvo preslabo, to sem vedel; toda da je tudi tako malo izobražen, da se zamore posluževati takih nizkotnih sredstev, pa nisem pričakoval niti od njega. In ta človek se predrzne in skuša Prosveti in Proletarcu obesiti naslov revolverskega žurnalizma, ko se sam valja v najgršem blatu žurnalističnega gnoja, kar ga pozna žalostna zgodovina ameriškega slovenskega žurnalizma.

Precej žalostna bodočnost čaka našo dično JPZS, ako bo izvolila Obzor za svoje glasilo, ker prepričan sem, da ni slovenskega časopisa v Ameriki, ki bi sprejemal tako umazane članke v svoje kolone kot se nahajajo v Cenetovem žurnalu.

Šumarije skuša obesit nekaterim osebam na hrbet. Ne vem, če mr. S. misli na ta način upostavit slogo in bratstvo v naselbini, katero je njegov žurnal, tako v kratkem času spremenil v neslogo in prepir, in to brez vsake pomoči tistega nebodigatreba — Spartaka. Prav zaupno mu povem, da to delo mu ne bo prineslo vile na Rožniku! Toliko za danes. **Joe Vidmar.**

Osem milijonov avtov vrednih po $25

Washington.—American Automobile Asociacija poroča, da bo koncem tega leta v Združenih državah osem milijonov avtov na cestah, ki ne bodo vredni več kot $25 vsak. Avti se starajo in ker je v deželi kriza, ljudje ne kupujejo novih avtov.

LJUDSKI GLAS

Izsiljen odgovor

Chicago. — Z naivnimi ljudmi je nemogoče argumentirat, posebno ne, če so poleg "dobrih namenov" primešani še drugi, močnejši motivi in predsodki. Tudi nimam navade, da bi splezal na streho in klical skupaj ljudi, da jim pokažem svojo "dobrodelnost". To rad prepuščam ljudem, ki jim je veliko na tem, da se v očeh gotovega dela občinstvo obžarevajo in odevajo z glorijo "dobrodelnosti".

Moj komentar o dualistični akciji za zbiranje prispevkov za odpomoč brezposelnim in v pomanjkanju živečim članom SNPJ v naši naselbini, ni torej zgrešil namena: opozoriti prizadete, da ima vsaka stvar svoje meje, predvsem pa farizejsko nastopanje raznih "dobrodelnežev." Da ponovim: Kollar-Richardova akcija za zbiranje teh prispevkov je v prvi vrsti naperjena proti slični akciji Čikaške federacije SNPJ in torej sabotiranje.

Ako bi bil brat Kollar s svojimi zavezniki vred iskren dobrotnik in ako vidi v federaciji društvom in SNPJ škodljivo in "strankarsko" organizacijo, zakaj ni akcije podvzel pri društvu, kar bi se "zvestemu članu" vsekakor spodobilo. Nikdo bi mu ne mogel očitati iskanja sebičnih interesov potom dobrodelnosti, ako bi bilo njegovo ali pa kako drugo društvo izven federacije iniciatiralo separatno akcijo. Ko pa se v vsakem spisu tako skrbno poudarja, da stvar nima "ničesar skupnega s kako federacijo" in se skuša iniciatorja nositi v ospredju, je človek povsem upravičen, da dvomi v iskrenost "dobrotnikov".

Yes, brat Garden razume angleščino toliko dobro, da razume vsako besedo Kollarjevih spisov, neglede ali je pod njimi podpisan s svojim priimkom ali psevdonimom. Še več, on je zmožen toliko angleščine (ali slovenščine), da čita tudi med vrsticami, in ako so mu še lokalne razmere precej prilično znane, bo v svoji sodbi o akcijah in vodilnih posameznikih izmed stokrat devet in devetdesetkrat v pravem. Radi tega zame stavek: "Ako se jaz podpišem . . . James L. Kolar, ne mislim s tem Kollar & Co." ni čisto nič prepričevalen, in mi tudi biznižka psihologija ni tuja, posebno ne biznismana, ki hoče s silo priti v ospredje.

Glede Čikaške federacije SNPJ bomo govorili več na drugem mestu in upajmo, da bomo pronašli vzroke, zakaj nekateri člani toliko delujejo proti nji. Govorili bomo z namenom, da se odstranijo te zapreke in da zgradimo federacijo, ki bo v ponos čikaškim društvom in članstvu SNPJ. Na tem mestu naj le toliko rečem, da mi ni čisto nič znanega o neki njeni seji, katera se je baje zaključila od 7:10, namesto da bi se bila pričela ob 7:30. Ako je to resnica, potem je to izreden slučaj, vreden zabeleženja, ker običaj je, da se seje pričnejo pozneje in ne prej. In ako je to povzročilo odstop Sunglares iz federacije, je bil to — a poor excuse indeed.

A. Garden, član št. 1.

Kočljiva stvar

Bivši minister nemške državne obrambe general Groener je odgovoril na vprašanje, ali bi imela nemška vlada dovolj moči preprečiti povratek bivšega cesarja Viljema II. v Nemčijo:

— Bilo bi mnogo lažje preprečiti Viljemov povratek v Nemčijo, nego prisiliti ga, da Nemčijo zapusti.

•

V gostilni

— Zakaj ne greste domov?

— Ker je moja žena slabe volje.

— Zakaj pa je slabe volje?

— Ker ne grem domov.

•

Na razstavi

— No, kako vam ugaja moja vojna slika mojster? — vpraša mlad slikar starega.

— Meni se zdi,, da vojna ni tako slaba, kakor jo slikate.

•

Moderna Eva

— Najin zakon bo pravi raj, dušica.

— Že prav, dragi, toda malo več oblek mi boš pač moral kupiti, kakor jih je Adam Evi.

Lakota

Občutkov splošno ni mogoče opisovati, s mo tisti, ki jih je sam doživel, ve, zakaj gr Svojvrstni občutek lakote pa je v večji a manjši meri okusil že vsak človek, če ne drug če pa vsaj v rahlem oglašanju apetita tako o se o občutku gladu ne bo težko sporazumeti. Kako prav za prav pride do občutka gladu?

Po domače se pravi, da pride lakota o praznega želodca. Toda to ne velja, kakor ka žejo izkušnje. Želodec je n. pr. 2 ali 3 ure p zajtrku že popolnoma prazen, a občutek glad se pojavi šele mnogo pozneje. Prav tako čl vek ne čuti lakote takoj, ko se zjutraj zbud marveč šele kake pol ure ali uro kasneje. Ž lodec je tedaj lahko prazen, ne da bi človek čutil lakoto. Obratno pa je lahko tudi lače pri polnem želodcu. Ako se za poskušnjo na polni želodec s kako neprebavljivo snovjo, m ne sicer tisti občutek praznine okrog želodc glad pa navzlic temu ostane. O ljudeh, ki ji zaradi posebnih bolezni hrana ne odhaja glad ko v črevesje, je znano, da so večkrat lačni vzli temu, da jim je želodec poln tečne hrane. I slednjič občuttjo klad tudi ljudje, ki so ji morali želodce deloma ali tudi popolnoma od straniti.

Kako prav za prav pride do občutka lako te, se najlagije dožene na naslednji način Ako se človeku, ki ima želodec poln neprebav ljive hrane, vbrizga pod kožo raztopina trtnega sladkorja, ali pa se klistira s kako drugo hra nilno raztopino, potem glad mahoma izgine Hranilne raztopine pridejo na ta način v k in čim se jih nabere tamkaj zadostna množi na, izgine občutek lakote. Človek je tedaj la čen samo takrat, kadar ima v krvi premal hranilnih snovi.

S tem pa še ni rešeno vprašanje: kak pride ta občutek do zavesti. Nekoliko si t pojav lahko tolmačimo takole: Včasi začn človeka nenadoma dušiti, ako se v krvi naber preveč ogljikove ali pa mlečne kisline, ki na staja pri delovanju mišic. Kri, ki se s tem po slablja, učinkuje na neko skupino živčnih sta nic, v podaljšanem hrbtnem mozgu, to je onem delu živčnega sistema, ki leži med mo gani in hrbtenjačo. Živčne stanice, ki se ime nujejo dihalni centrum, se tem bolj dražijo čim bolj se slabša kri, kar se telesno občuti bolj ali manj hudem dušenju.

Popolnoma slično nastane občutek lakote Občutki, ki odgovarjajo razdraženosti živčnih stanic, se javljajo v začetni stopnji kot apetit pozneje pa kot lakota. In ti nagonski občutk silijo človeka, da jemlje hrano. Z elementar no silo si podjarmijo vse njegovo mišljenje in dejanje. Zmerna lakota se sicer še lahko pre moti s kakim zanimivim delom, razmišljanjem veseljem itd. Ali pozneje, ko se jame bolj in bolj stopnjevati, usmeri vse človeške misli n eno samo stvar: na hrano.

Občutke lakote so najsilneje opisali polarni raziskovalci. Shakleton na svojem pohodu proti južnemu tečaju, Koch in Wegener pa na svojih potih preko Greenlanda. Vsi razlikuje jo dva stadija lakote. Prvi je značilen po tem, da človek neprestano misli na jed. V taboriščih se govori samo o jedi. Z vso resnostjo se pre tehtavajo prednosti in pomanjkljivosti kuhinj posameznih narodov. Na pohodih se sučejo vse fantazije zgolj okrog jedi. Z elementarno silo se človeku vsiljujejo slike o priljubljenih ali na novo izumljenih jedilih. "Krasota sneženih gora in veličastvo ledenikov, mimo katerih smo blodili čedalje bolj trudni, je šla brez vsakega občutka mimo nas. Človek se izprevrže v nedovzetno kreaturo, kadar ga tare lakota," toži Shakleton v svojih spisih.

Drugi stadij lakote je značilen po telesni in duševni obnemoglosti. Jako nazorno opisuje to stanje raziskovalec Koch: "Jedača, ki nam je bila poprej vse na svetu, nam je postala sedaj povsem postranska stvar. O tem nismo več govorili. Govorili smo vobče kolikor mogoče malo. Prismojene fantazije so se umikale veliki praznini. Skušal sem usmeriti svoje misli na družino in na dom, na tisto kar mi je bilo na svetu drago, toda ni se mi posrečilo. Vselej so mi misli ušle nekam v praznino."

In kar so opazovali posamezni polarni raziskovalci, se je med vojno izpričalo tudi na celih narodih. Opisi lakote v nekaterih deželah se točno ujemajo z beležkami polarnih raziskovalcev.

Fiziološko so manj važni zadnji težki pojavi dolgotrajnega gladovanja, kot oni prvi občutki, ki priganjajo človeka, da si išče hrane. Ti namreč človeka tudi poučujejo: ali je premalo ali preveč. Kako čudovito je dejstvo, da se teža zdravega odraščenega človeka tekom celih desetletij le malo izpreminja, čeprav porabi na leto približno enajstkrat toliko hrane, kolikor tehta njegovo telo. To enakomernost je mogoče doseči samo s točnim prilagojevanjem potrebam. Apetit in lakota skrbita, da se človek ne hrani preveč, občutek sitosti in gnus pa nas varujeta čezmernega uživanja.

Potreba hrane se ravna v prvi vrsti po izdatnosti mišičnega dela. Vzporedno z mišičnim delom se namreč vrši, oksidacija hranilnih snovi. Čim napornejše je delo, tem hitreje se porabijo snovi v krvnem obtoku, tem hitreje se oglasi lakota in terja nadomestilo. A kri ne uravnava samo potrebe hrane, njen preciznejši posel je usmerjanje apetita na neka prav posebna jedila. Pri enostranski prehrani se stopnjuje želja po spremembi do pravcate lakote, a odvratnost do preobjele hrane se sprevrže v gnus. Tudi o tem vedo marsikaj povedati polarni raziskovalci.

(Dalje na 3. strani.)

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

KULTURNE VESTI IZ LJUBLJANE

Sredi novembra 1930.

Koncerti. — Letošnja sezona koncertov se je začela z nastopom našega prvega violinista Karla Rupla, ki se je šolal v Ljubljani, na Češkem in v Parizu. Njegov koncert je uspel sijajno. V Ruplu smo Slovenci res dobila prvega umetnika na violini. — Potem se je vršil koncert baritonista Mirka Puglja, ki je zadnja leta študiral v Parizu, kjer je tudi nastopal v manjših vlogah v operah in na drugih teaterskih deskah. Prav tako je nastopal na raznih patriotičnih proslavah na našem konzulatu v Parizu ter si je tako pridobil ugled in ime. Letos je prvič priredil samostojen koncert v Ljubljani. Prireditev si bila bogve kako obiskana, pel pa je same francoske skladbe. Kritiki hvalijo njegov način prednašanja.

Potem se je vršil prvi letošnji sinfonični koncert, ki ga je dirigiral operni ravnatelj Polič, na katerem sta nastopila violinist Rupel ter pevka Kavčnikova. Izvajali so med drugim tudi Mahlerjeve Žalne pesmi za mrtvo deco, ki so bile pač najboljše na tem večeru. O koncertu smo že poročali.

Teden kesneje je znani **ljubljanski godalni kvartet** priredil svoj koncert. Glasbenike (iz Draždan, Nemčija) pozna naša publika kot izvrstne umetnike že s prejšnjih koncertov.

V pondeljek 17. nov. pa nastopi na samostojnem koncertu ljubljanski najboljši kvartet, ki si je pridobil tudi naslov **"Kvartet Glasbene Matice"** in v katerem so: Pelan, Završan ml. Završan in Skalar. To je kvartet, v katerem je pel kot prvi tenorist več časa tudi naš operni pevec Banovec, ki je zdaj v Ameriki. S tem koncertom proslavi njegov član Janez Završan tudi 40-letnico svojega pevskega nastopanja. Završan Janez je znan kot pevec po vsej Sloveniji. Poznajo in radi ga imajo tudi vsi naši ljubljanski glasbeniki in kritiki ter zbori, ker je 40 let prepeval kjer in kadar je bilo treba in kadar mu je grlo dalo. Rojen je bil leta 1873, ter je torej zdaj star 57 let, a je še vedno tako vnet pevec kakor je bil v gimnaziji, kjer je prvič pel v kvartetu. Od tedaj ni nehal peti in prepel je menda večino vse naše domače zborovske literature. Od leta 1888 poje v zboru Glasbene matice, ki ga je zato letos priznala za svojega častnega člana. Nastopal je na vseh koncertih in turnejah. Pel pa je kot solist basist v desetih slovenskih kvartetih od 1898 do zdaj. V kvartetu Glasbene matice poje tudi njegov sin Dušan kot drugi tenorist. Komponist in dirigent Zorko Prelovec je ob sedanjem njegovem jubileju dejal, da ceni in spoštuje Završana, ker je disciplíniran pevec, ker je pevec-značaj, ki se zaveda svojih prostovoljno prevzetih dolžnosti in ker je pevec, ki ima zmisel za petje združenih zborov. Naj bi še pel dolgo let.

V operi je dosegel lep uspeh **Bratko Kreft z režijo operete "Mascotta"** francoskega komponista Audrana. Bratko Kreft je znan z režijami na delavskem odru Svobode, znan je kot pisatelj, čigar roman "Človek mrtvaških lobanj" je bil zaplenjen, zdaj pa je kot gost zrežiral omenjeno opereto v ljubljanski operi. S svojo režijo je pretrgal staro šablonsko režijo operet pri nas ter je režiral moderno po naših nemških in ruskih režiserjev. Inscenacija in režija kakor tudi petje je bilo na višku in so pri premijeri klicali do 15-krat pevce in režiserje pred zastor. S tem uspehom je skoraj gotovo, da bodo Krefta angažirali za režiserja v operi. Zdaj bo režiral opero "Kavalir z rožo" nemškega komponista Straussa.

V Jakopičevem paviljonu je še vedno slikarska razstava pokojnega slikarja Sterleta, v nedeljo 16. nov. pa so otvorili razstavo rapuščine viteza Strahla, ki je bil zbiralec starih umetnin. Razstava je zelo zanimiva.

Slikar Miha Maleš, ki je otvoril svoj atelje za prodajo umetniških slik in za okvirjenje slik, pozlatarstvo in rezbarstvo, je izdal že drugo serijo razglednic z reprodukcijami slik naših umetnikov. V prvi seriji je izdal avtoportrete slovenskih slikarjev — Čarko, Jakopič, Perušek, Maleš, itd. — zdaj pa reprodukcije del slovenskih slikarjev — Ažbeta, Kobilce, Yroharja, Potočnika, Pilona, itd. — To je na mestu, zakaj res je, da nam ni v čast, da kupujemo in pošiljamo po svetu le razglednice tujih dobrih in še češče nedobrih slikarjev, dočim domače umetnike nekam skrivamo. S tem zapiramo sami svojim umetnikom vrata do priznanja v svetu in opuščamo reklamo, ki bi bila na mestu.

Te dni so izšle knjige naših knjižnih družb, ki jih je Slovenija zelo bogata. Izšle so že **knjige Cankerjeve družbe**, ki so: **Koledar**, povest **Ljudje s ceste** pisatelja Jožeta Kranjca, novele nemškega pisatelja **Weiskopfa**, ter kot poljudno znanstvena knjiga **Zadnji dnevi življenja**. Knjige se razpošiljajo te dni in jih bodo torej prejeli ameriški člani že krog srede decembra. **Agitirajte za Cankarjevo družbo, ki daje delavcem delavske knjige!**

MADŽARSKI TERORISTI V SUBOTICI?

Ljubljana, 17. nov. 1930.

V Subotici so prišli baje na sled obsežni špijonski organizaciji, ki je stala v zvezi z neko sosednjo državo, ki nam ni prijateljski razpoložena — z Madžarsko. Aretirali so devet oseb, osmuljenih špijonaže ter je policija že dokončala preiskavo. Subotiška policija je dne 30. in 31. oktobra aretirala devet oseb: Racko Mihajlo, Zvoreni Jenej, brivec, Nanaj Čaba, Racko Dezider, strojnik, Szaba Janoš, tehnik, in Rak Elek, ključavničar iz Bačke Topole. Po izvršeni preiskavi je policija izjavila, da je dokazano, da so vse te osebe stale v zvezi in v službi neke tuje države (Madžarske) in da so člani teroristične organizacije, katere namen je bil, da v primeru vojne požene v zrak razne mostove, proge in tovarne, s čimer bi pomagala sosednji sovražni državi. Vse te osebe so večkrat na skrivaj prekoračile mejo ter se v Madžarski udeleževale terorističnega tečaja, kako rušiti mostove in zgradbe. Kot nagrado za to so dobili člani dnevnice v znesku od 2000 do 3000 dinarjev. Glavni agent in vodja te vohunske skupine je bil Racko Mihajlo, gostilničar in posestnik v Subotici, ki je znan kot ugleden in agilen član bivše madžarske stranke in subotiškega madžarskega kulturnega in prosvetnega društva "Népker". Bil je v stalni zvezi v Madžari onstran meje ter na njihova navodila zbiral kandidate za to organizacijo. Za vsakega novega člana je dobil precejšnjo nagrado. Izbiral je povečini bivše avstrijske podoficirje. Vsi aretiranci so jugoslovanski državljani, a madžarske narodnosti. Policija je končala s preiskavo ter je oddala osumljence sodišču. Prišli bodo vsekakor pred državno sodišče.

PROCES PRED DRŽAVNIM SODIŠČEM

Krog 60 slovenskih delavcev in intelektualcev obtoženih komunistične propagande. — Preiskava od aprila oz. oktobra lani

Pred državnim sodiščem za zaščito države v Beogradu se bo v doglednem času začel veliki proces proti slovenskim obtožencem, ki so osumljeni tajne propagande protidržavnih idej in akcij. Pred sodiščem se bo zagovarjalo krog 60 Slovencev, delavcev in inteligentov, ki so v preiskovalnem zaporu že več mesecev deloma v Beogradu, deloma v Ljubljani. Prvi so bili aretirani lani oktobra meseca; so torej že nad leto dni v preiskovalnem zaporu. Letos aprila pa so baje odkrili v neki vasi blizu Ljubljane tajno komunistično tiskarno, ki je tiskala letake in časopis, ki so bili razširjeni in raztroseni tolikokrat na raznih krajih: v delavskih krajih in predmestjih so mnogokrat ponoči neznani ljudje raztrosili letake po ulicah in po oknih, raztrosili so jih na Brezjah, ko je bilo baš mnogo romarjev gori, raztrosili so jih baje celo po pokopališčih itd. Aprila torej je policiji uspelo odkriti to tiskarno ter aretirati vse krivce, tako v Ljubljani kakor tudi zaupnike po deželi. Pri tem so zaplenili mnogo obtežilnega materijala, ki ga krivci niso utegnili uničiti, ker so bili presenečeni od policije, ki je mahoma vpadla v njihovo družbo pri tiskarni. Na temelju te aretacije so pozaprli tudi po deželi mnogo ljudi, zlasti na Štajerskem. Aretirali so več ljudi pri Ptuju, v Šoštanju, v Velenju, na Koroškem — tako da so polagoma pripeljali v ljubljanske zapore do 60 oseb. Med njimi so akademiki, inženir, en zdravnik, trgovec, uradniki, delavci itd. Po večmesečni preiskavi obljubljajo zdaj, da se bo proces začel v kratkem v Beogradu. Točnega datuma pa še ni postavljenega.

RAZNE VESTI IZ SLOVENIJE

Zažgal svojo hišo in hotel skočiti v plamene. — Šmarnica je neposredni krivec, to vino divje, necepljene trte, ki deluje kakor žganje. Mnogo pobojev, ki se jih izvrši zadnja leta na Štajerskem, nastanejo v pijanosti, ki jih povzroči šmarnica. Tako je bilo tudi s tem primerom. Mali posestnik Jus Janez iz Dolene v Halozah, kjer raste vino haložan, se je udal ves pijači. In to ne haložanu, marveč šmarnici, ki ga je popil stalno do osem litrov na dan. Radi tega sta se z ženo večno prepirala, zakaj šmarnica je hudo in močno vino, ki deluje kot strup. Pred dnevi sta se spet sprla. Tedaj je mož zagrozil, da bo storil nekaj takega, da bo morala iti tudi ona beračit. In res, naslednjega dne, ko je šla žena po steljo v gozd, je mož v popolnoma pijanem stanju zažgal hišo. Ko je prišla žena domov, je bila že vsa hiša v ognju. Začela je klicati na pomoč, sama pa je planila v hišo, da bi odnesla vsaj nekaj obleke s seboj. Toda pijani mož jo je pograbil ter pahnil v ogenj. Le s težavo se je rešila. Ko so prišli sosedje gasit, jih je mož nagnal ter prepovedal gašenje. Nazadnje skočil sam v samomorilnem namenu v ogenj. Opečenega so potegnili iz ognja, nakar se je mož — menda se je bil pri tem že streznil — razjokal ter pobegnil v gozd. Zgorelo je vse, kar je bilo gorljivega in je škode približno 30,000 Din. Zavarovano je bilo za 6000 Din. — Ne da bi hoteli biti moralisti, a dejstvo je, da je šmarnica hud strup in povzročitelj mnogih tragedij. Tudi tu je govorila svojo ognjeno besedo le šmarnica.

Cigan v vlaku hotel zaklati svojo ženo. — Te dni bi se bila na vlaku, ki vozi iz Zagreba proti Ljubljani kmalu zgodila nesreča, uboj. V Dobovi so stopili v vlak cigan, njegova žena in sin. Cigan je kar takoj začel prositi med potniki milodarov, češ, da je iz Hercegovine, da mu je požar uničil vse in da mora zdaj po svetu prosit, da preživi sebe in družino. Potniki so mu seveda dajali po dinar ali dva. Na hodniku pa sta se cigan in ciganka sprla. Brškone je hotela ciganka nekaj denarja, ki ga je bil mož pravkar naberačil, a se je cigan branil. Mož je potegnil nenadoma nož ter skočil nad svojo ženo, ki se je zatekla v kupe k ljudem, ki so cigana ukrotili ter ga z družino vred postavili v Krškem iz vlaka.

Obsojen, ker je dijaka ubil. — Dne 3. avgusta letos je 25-letni čevljarski mojster s Pragerskega, Vilibald Reitmayer, v sporu s študentom učiteljiščnikom Šramlom ranil tega tako nesrečno z nožem v glavo, da je dijak naslednjega dne že podlegel. Reitmayer se je sam prijavil orožnikom, priznal dejanje ter se zagovarjal da je storil v hipnem razburjenju. V soboto se je vršil epilog k temu uboju v dvorani okrožnega sodišča, kjer je stal obtoženi Reitmayer pred sodniki. Zagovarjal se je, da je res porinil nož Šramlu v glavo, a to brez zlega namena, da bi ga teže ranil in celo ubil. Sodišče ga je obsodilo na 4 leta težke ječe, kar je obtoženca presenetilo, ker je pričakoval milejšo kazen. Vložil je pritožbo.

A. Garden:

OPAZOVANJA

Veliko je novic, domačih in svetovnih, katere bi človek rad komentiral. Zarotniški proces v Moskvi, Mosleyjeva sugestija za uvedbo nekakšne diktature v Angliji — v deželi parlamentarizma in stoletja starih tradicij v zvezi z vlado, katere zunanji človek, ki ne pozna zgodovine Anglije, ne more razumeti. Končno dogodki, brez katerih tudi prostrana Amerika ni, čeravno niso tako spektakularni kot v Evropi.

•

Med zadnjimi je tudi razsodba kalifornijskega vrhovnega sodišča, ki je zavrglo prošnjo za ponovno obravnavo Billingsu in vso evidenco njegovega omreženja. Pri tem je enako prizadet tudi Tom Mooney. Narod, prežet s socialnim čuvstvom pravičnosti, bi protestiral proti tej tiranski justici toliko časa, da bi ga tirani ali pometali v zapor ali pa izpustili nedolžni žrtvi. V tem oziru je Amerika nema, brez srca, v rokah tiranov, katerim je dolar in moč vladanja vse, življenje in pravica nič. In posebno je to resnica v državi California, ki ostane odeta v plašču sramote toliko časa, dokler ne osvobodi Mooneyja in Billingsa, ki sta žrtvi razrednega boja.

•

Zadnji teden sem nekoliko omenil "kakšni smo v Chicagu" (in delno moral iti v Ljudski glas, s katerim nisem prevelik prijatelj). Naj nadaljujem, ker se mi vidi potrebno in ker želim videti boljše odnošaje v čikaški naselbini, predvsem med članstvom naše jednote. Mesečnik "Zelnik" (prej tednik), ki je bil ustanovljen, da se bori proti "socialistični mašini" in je pretekli mesec postal oficielno glasilo režima v Jugoslaviji, je v decemberski številki prinesel zvrhan koš strupa — kot običajno — predvsem proti Čikaški federaciji SNPJ. Urejuje ga človek, ki se uči pri "grškem profesorju" (citat njegov), ki je pred par leti hotel "izobraziti" s svojo "grško" izobrazbo "bedaste rudarje" in plitke slovenske delavce po mestih, "združiti otroke in starše" — saj jih je "tretal" generozno s sodavico, sladkorjem itd., starše pa z močnejšimi "duhovi", jim "kupoval" gasolin, katerega so sami plačali, "plačeval" prenočišča gostoljubnim rojakom, plezal na Pike's Peak, "agitiral" za "našo dobro mater" v Washingtonu, D. C., med senatorji, kongresniki in bil pri samemu Cal Coolidgu, si likal obleko, snažil klobuk in čevlje — *vse to na račun "dobre matere" SNPJ.* (Glej njegov račun v Proletarcu z dne 13. nov. 1930.)

•

Ker redno zahaja po in prinaša inspiracije jugoslovanskemu konzulu in "grškemu" profesorju, je zmožen marsikaj napisati, kar ni resnica in dejstva zavijati prav po jezuitsko. Ker ni zopet prišel k Prosveti, sedaj "služi" jednoti s tem, da jo napada prav po falotsko. Svoje pristaše, ki so še pred par leti rohneli proti "ušivi, korumpirani in propadli" Jugoslaviji je sedaj srečno pripeljal v režimski Jugoslovenski klub skozi prednja in zadnja vrata. Ne bi tega omenjal in bi se "grškega" profesorja rajši izognil na tisoč kilometersko daljavo, ako bi njegovo "izobraževalno" delo ne imelo zleh posledic za čikaška društva SNPJ, oziroma njihovih odnošajev. Ker svoje učence napaja s predsodki, lažmi in jezuitskimi zavijanji, so nekateri sfanatizirani že do skrajnosti. Priznam, da tudi na nasprotni strani niso angelji. Ampak sovraštvo rodi protisovraštvo, fanatizem protifanatizem.

•

V prej omenjeni številki režimskega "Zelnika" je članek "Ferrer in federacija" — kup zavijanj, laži in predsodkov, katerih namen je razpaliti še večje sovraštvo med čikaškim članstvom jednote. Naj citiram:

"Za božično proslavo mladine SNPJ je federacija sklenila, da se na vsako društvo za vsakega otroka, ki ga ima pri SNPJ, razpiše po en dolar prispevkov. Za te prispevke se bodo nakupile razne igrače, katere se po otroški razdelijo med otroci(!). Vodstvo federacije prav nič ne upošteva, kako težko je v teh slabih časih posebno velikim družinam plačati po en dolar za vsakega otroka in to samo za ničvredno igračo. Vendar se morajo sklepu zastopnikov v federaciji pokoriti vsa društva in društvom vsi posamezniki, pa če je breme še tako težko."

•

"Grški profesor" je vedel, da je pisal neresnico, ampak jezuitski cilj posvečuje sredstva; cilj je v tem slučaju prilivanje sovraštva do federacije in še bolj sfanatizirati gotove člane in društva proti "socialistični mašini". Nisem še leta v Chicagu, vendar pa mi je znano, da za božičnico, katero so prej priredjala skupna društva, letos je pa to stvar prevzela federacija, kar je logično in pravilno, ni bila še nikdar asesirana nobena družina. Za nabavo božičnih daril je vsako društvo, ki je sodelovalo v akciji, založilo po en dolar za vsakega svojega člana v mladinskem oddelku. Ravno tak sklep je federacija storila letos. Kolikor sem informiran, so društva dobila še vsako leto povrnjen ves založen denar in propočno ves preostanek. Dobiček priredbe je torej več kot zadostoval za kritje vseh stroškov. Letošnja božičnica se ima vršiti na sličen način kot prejšnja leta, le eventuelni preostanek gre letos v blagajno federacije.

•

To so fakti, gospod "grški profesor". Strašenje družin, da bodo morale plačati po en dolar za vsakega otroka, ki je član SNPJ, je podlost najnižje vrste in demogagija prvega reda. Res, lepo "zbliževanje otrok in staršev"! — "zbliževanje", kakršnega je sposoben le kak jezuitski študent. In ko gledam članek, ne vidim v njem drugega kot mrežo predsodkov, zavijanj, polresnic in laži. Ni čudno, če vlada med čikaškim članstvom tako lepo "bratstvo" — saj ne more biti drugače, dokler bo kak posameznik požiral tako gnojnico za svojo "duševno hrano."

•

Najlepše je to, ko "grški profesor" pravi: "Ničesar nimamo proti federaciji naših društev. Saj je ideja dobra, kjer so nameni čisti . . ." O "čistih namenih" je bolje, da "grški profesor" molči. Kaj imajo nekatera društva in posamezniki proti federaciji, je tudi meni uganka. Mnenje, da jo hoče kontrolirat "socialistična mašina", je napačno, ker so v federaciji samo štiri izmed enajstih društev v greater Chicagu. In tudi pridružena društva niso pod "peto "socialistične mašine". Ker glasilo nasprotnikov federacije piše, da "nimamo ničesar proti federaciji, ker je ideja dobra", zakaj toliko nasprotovanja in zakaj ne delovati, da se ji pridružijo *vsa društva?* Ako gre za "stolčke" pri federaciji, mar bi ne prišli v roke tistim, kateri jih žele, posebno še, če bi imeli najmočnejši "blok". Ako nimate ničesar proti federaciji, pridružite se ji in dobite lahko vse stolčke z mizo vred. Ako pa tega nočete storiti, tudi sabotaža ni gentlemenska, še manj pa bratska.

LAKOTA

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Pri strogo odmerjeni enolični hrani so najbolj občutili lakoto do takih jestvin, ki so jih dobivali v najmanjših deležih. Pri pretežnem zauživanju rastlinske hrane postane človek kaj kmalu lačen soli, kar se pri zadostni mesni hrani skoro nikoli ne opaža. Zlasti izrazito se to vidi med primitivnimi ljudstvi. Onim, ki se bavijo s poljedelstvom, pomeni sol največjo slaščico, dočim se lovci in ribiči ne brigajo dosti zanjo. Prav tako diši sol tudi skoro vsem živalim, ki se hranijo z rastlinami, dočim je zveri nikoli ne pogrešajo.

Ako se ljudem svetuje, naj se zanašajo kar na svoja čutila, kadar se je treba prilagoditi temu ali onemu vplivu svoje okolice, se jim prav tako lahko svetuje, naj ubogajo poveljа svojih nagonov, ki umejo bolje ohraniti zdravje telesa kot vse zdravstvene teorije.

Tiskarji pomagajo brezposelnim

Newark, N. J. — Krajevna unija tiskarjev je odglasovala, da vsak član prispeva enodnevno plačo na mesec v podporo brezposelnim tiskarjem.

GLASOVI IZ NASELBIN

Seznam prispevkov v obrambni fond klubove "Zarje"

V obrambni fond "Zarje," odsek kluba št. 27 JSZ, katera se bori za svoje ime ter imovino proti sodnemu postopanju nasprotne skupine, so prispevali do 1. dec. sledeči:

Neimenovan, Waukegan	$ 5.00
Fr. Žagar, Traunik, Mich.	1.00
John Grilc	1.00
John Tanko	.25
Car. Tent. 1288 Macc.	50.00
Louis Lančman	1.00
John Bradač	2.00
Dr. Slovan št. 3 SDZ.	5.00
John Zaletel	2.00
Jos. Likar	2.00
Klub št. 114, Detroit	15.00
" nabr. na seji	5.65
Klub št. 115 nabr. na seji	10.00
Neimenovan Clevelandčan	10.00
Jos. Fajdiga	.50
Fr. Babich	2.00
Anton Vidmar	.30
Ignac Smuk	1.00
Skupaj	$113.70

Nabiralno pole na prireditvi "Zarje" 27. novembra

Louis Kulovec	$ 5.00
Fr. Vidmar	5.00
Jakob Hiti	.50
Karl Čeh	1.00
Valentin Gorjup	1.00
Vincent Jurman	1.00
Prijatelj napredka	.50
Frank Žiberna	5.00
Paul Želle	.50
John Kosa	1.00
Frank Trebec	5.00
Math Beljan	1.00
Jos. Modic	.50
James Plemel	1.00
Jos. Zalar	1.00
Henry Košuh	1.00
Jakob Selan	.50
Neimenovan	.25
Jos. in Josephina Maslo	5.00
Anrej Terkman	.50
Frank Kreso	1.00
Math Pišler	.50
Tone Podgoričan	1.00
Rudi Bošeglav	15.00
Frank Barbič	2.00
Viktor Skok	.50
Vinko Godina	1.00
Joseph Trebec	1.00
Joseph Kunčič	5.00
John Lokar st.	2.00
Louis Petrovčič	.50
Louis Zgonik	.50
Andy Silla	1.00
Mary Cilla	1.00
John Oblack	1.00
Andy Bolle	.50
Neimenovan	2.00
Ignac Smuk	.50
Joseph Maticic	.50
Neimenovan	.50
Neimenovan	.25
Anton Železnik	.50
Frank Hafner	.50
Frank Mulaj	.25
Joseph Kunčič	5.00
Louis Podpadec	1.00
Neimenovan	1.00
Anton Železnik	2.00
Skupaj	$63.75

(Opomba:—Nekateri so označeni dvakrat, ker so tudi prispevali dvakrat).

Cleveland, O. — Vincenc Jurman $20; Rozi Jurman $20; društvo Vednikov venec SNPJ $10; Leo Poljšak $10; Edv. Branisel $10; August Komar $10; Jos. Kodrich $5; Fr. Jerina $5; neimenovan $5; Jerry Rožanc $5; Fr. Vidmar $5; Matt Mesec $5; John in Mary Bajt $5; Jakob Svigelj $2.50; Jos. Tomšič $1; Peter Segulin $1; Jos. Lever $1. Skupaj $120.50.

Girard, O.—Klub št. 222 $5.

Detroit, Mich.—Peter Benedikt $5.

Chicago, Ill.—Fr. Zaitz $2.

Chicago, Ill.—Anton Garden $5; Chas. Pogorelec $5; Vinko Ločniškar $3; Fr. Alesh $2; Anton Medved $2; Jacob Muha $2; Anton Konchan $2; Fr. Omahen $2; Fr. Udovich $2; Anna Hribar $2; Ivan Molek $2; Frank S. Tauchar $2; John Rak Jr. $2; Peter Bernik $2; Louis Benigar $2; Mimi Rojina $1; D. J. Lotrich $1; neimenovan $1; Blaž Novak $1; Fred A. Vider $1; Filip Godina $1; O. Dernull 50c. Skupaj $43.50.

Cleveland, O.—Joseph Jauch $10; Maggie Tancek $5; neimenovan $5; druš. Cleveland št. 126 SNPJ $5. Skupaj $25.

Tonawanda, N. Y.—Jos. Volk $5.

Bridgeport O.—Klub št. 11 JSZ $2.

Traunik, Mich.—Frank Žagar $1.

Conemaugh, Pa.—Klub št. 5 JSZ $10. Skupaj v tem izkazu $86.50. Skupaj $302.75.

Obrambni odbor klubove "Zarje", 6319 Carl Ave., Cleveland, O.

John Krebelj, blagajnik.

Ni tako hudo

— Ljudje pravijo, da tvoj zaročenec jeclja.

— Kaj me briga, kaj govore ljudje. Sicer pa ni tako hudo, kajti da jeclja, se opazi samo, kadar govori.

•

Muzikalična žena

— Tvoja žena je baje zelo muzikalična.

— Menda nisi dobro rasumel, kaj govore o nji ljudje. Pravijo namreč, da ima noge kakor klavir.

•

Nečen opis

"Ali je mali v kuhinji, vaš sorodnik, Ana?"

— "Seveda, to je sin sedme hčere mojega očeta".

Plinova toplota

za eno, dve tri sobe, ali tudi več . . .

z (o plinovo peč)o

GAS HEATROLA

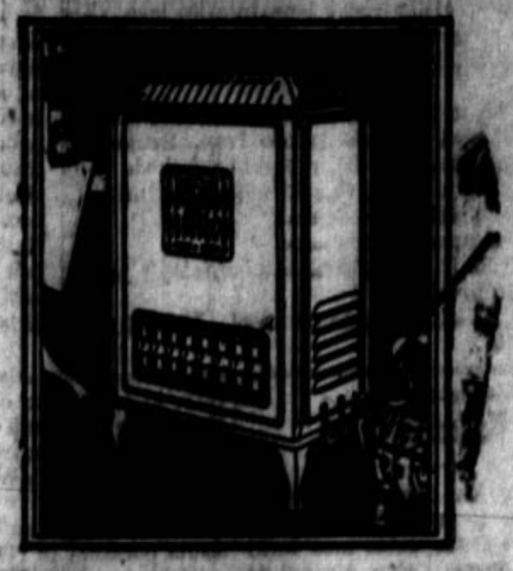

$10 DOVOLIMO za vašo staro peč, ako kupite SEDAJ!

Sedaj je čas, da se iznebite dela in nesnage, katero povzroča vaša stara peč. Zamenjajte jo za prijetno, pravo plinsko toploto. Ta krasna Heatrola je kurjena s plinom—ter razširja dovolj toplote—čiste in zdrave toplote po vaših sobah. Mala uporaba plina. Kurite kadar se vam poljubi—samo vijak obrnete . . . in ko je dovolj topio, zopet ugasnete. Ni dima, ne saj in ne nesnage od umazanega kuriva. Ta peč je moderno izdelana v mahogany barvi, ter se popolnoma ujema s pohištvom vaših sob. Idealna stvar za dom. Plin za hišno kurjavo se računa po posebni ceni.

$5 TAKOJ - Ostalo na letno odplačilo

Cena $89.50 postavljena v domu, manj $10.00 za vašo staro peč, vam damo to Heatrolo za **$79.50**

The Peoples Gas Light & Coke Company

Pravi prostor za nakup plinovih potrebščin

122 South Michigan Avenue

Poglejte telefonsko knjigo ali plinov račun za najbližji urad te družbe.

VI LAHKO NAPRAVITE BOLJŠE S PLINOM

Tone Seliškar:

Zgodba o sobarici Milki

— Milka, ali imate še moj nagel?

Bila je razburjena. Zardela je in ni vedela, kaj bi odgovorila. Nima ga. Kdaj je že ovenel.

— Ali ga nimate več?

— Nič več, gospod Ferdo, je dejala in hotela oditi.

— Počakajte tu, je dejal in skočil po stopnicah.

Milka je čakala. Bilo ji je čudno težko pri srcu. Nagelj . . .? Pa je prišel Ferdo in ji je prinesel iz sobe velik rdeč vrtni nagelj. Milko je sladko zazeblo, ko ga ji je dal v roke. Sklonila je glavo in je odhitela v svojo sobo. Prižgala je luč in zopet je bil nagelj po vsej sobi. Gorel je na mizi kakor čaroben plamenček. Zamižala je. Pa je bil še za zaprtimi očmi. In ko je ugasnila luč, je bil še vedno ogenj vsepovsod . . .

Vlegla se je kar oblečena na posteljo. Bdeti je morala, dokler je trajala gostija. Toda v tem kratkem snu je sanjala lepe sanje: Bil je rdeč in iz tega rdečega cveta so rastli vedno novi cveti. Bilo jih je vedno več. Razrastli so po tleh, po stenah, rastli so bolj in bolj. In cvetje jo je zajelo kakor valovje. Imela je občutek, kakor da jo objemajo, da jo zalivajo cvetoči valovi in bilo je prijetno, kakor da bi jo objemale ljubeče roke. Z grozo pa je spoznala, da je cvetja vedno več in da jo cvetje poplavlja, da je sladkosti toliko, da se utaplja v cvetoče morje — — —

Zvonec jo je prebudil iz sna. Skočila je iz postelje. Vsa se je tresla. Prižgala je luč in zopet se ji je nasmehnil z mize nagelj. V drugič je pozvonilo. Popravila si je obleko in odhitela v prvo nadstropje. Bilo je vse tiho. Gosti so odšli. V obednici je sedel sam Ferdo v fotelju in kadil cigareto. Začudila se je.

— Želite, gospod?

— Zapri vrata in sedi.

— Gospod . . .

— Sedi!

Tikal jo je. Zdelo se ji je prijetno to tikanje, toda ni mogla doumeti, čemu naj sede.

— Zakaj ne sedeš, Milka? Do sedaj sem gostil bando, ki mi je zoperna, sedaj se bova gostila midva.

Milka ni hotela verjeti. Ali je pijan? Ne. Ko je vstal, je videla, da je popolnoma trezen. Prinesel je mizico k divanu, dal na njo slaščic in steklenico likerja.

— Ali se ti zdi čudno, da jaz strežem?

— Gospod, čemu to — — —?

— Sedi k meni na divan. Govorila bova. Karkoli. Hoče se mi tako. Zakaj ne bi?!

Potegnil jo je za roko kraj sebe na divan.

— In pila bova. Natočil je oba kozarca.

— Trčiva!

Milka je bila presenečena. Toda sladko ji je ugajalo vse to-le. Gospod pije z njo, sedi z njo in se pogovarja z njo. Nagelj ji je dal. Trčila je z njim in spila.

Ferdo se je naslonil nazaj in se zagledal v njen obraz. Milka je sedela poleg njega in čutila je, da se godi nekaj povsem tujega v nji. Videla je njegov lepi obraz v zrcalu na nasprotni steni, njegove globoke temne oči, ki so bile obrnjene vanjo, njegove lepe valovite lase, videla je njegovo lepo roko, ki je ležala mirno na njegovih kolenih — čutila je njegovo bližino.

In ko je tako gledala brez vsakršne misli, je stopil med ogledalo in njo Ivan. Samo za hip. Samo toliko, kolikor porabi misel, da ugasne. Bil je v sivi vojaški obleki, bled in izmučen. Vstala je in dejala:

— Gospod, trudna sem.

Ferdo ji je napravil blazino, stopil je k nji in jo prosil:

— Milka, ostani še pri meni. Ustreži mi, prosim te!

Milka je sedla in vse bolj in bolj je izgineval odpor, ki ga je včasih gojila do njega. Prijela je za kozarec in spila. Utrujenost se je spremenila po nevajeni pijači v neko prijetno podzavestno stanje, prav za prav ugodje, tako da si naenkrat ni želela ničesar prijetnejšega. Njegove besede so se ji zdele kot oddaljena muzika in bistvo njene ženskosti je čutilo bližino moža. In to še je prvič dogajalo v njenem življenju. V nji se je hipno zbudila ženska, ki je bila baš dosedaj še dekle. Ferdo se je nerahlo dotaknil njene roke in šepetal kakor skozi sanje:

— Milka, kako so tople tvoje roke. Kako trepečejo tvoji prsti. Ali se me bojiš? Poglej mi v oči. Ali se me bojiš?

Milka mu je pogledala v oči. Videla je dva ognjena plamena in ničesar drugega. Trdno je izrekla:

— Nič se ne bojim.

Tedaj jo je prijel okoli pasu, pritegnil nase. In ko jo je poljubil, je klonila glava nazaj in vse njeno telo je ob tem poljubu trepetalo. Meso je zagorelo. In kar je bilo preje med njo in njim, je odpadlo. Ferdo je bil samo Ferdo, samo mož, Milka pa je bila samo ženska, ki je zaživela. V opojnih poljubih sta njuni telesi drgetali in se tesno strnili. — — —

V jutranjih urah se je zbudila v njegovem objemu. Samo oči je odprla. Zagledala je v zrcalu njegov obraz. Ležal je mirno, kakor da sanja. In ko ga je tako gledala in se je za hip spomnila vsega, kar se je zgodilo, ji ni bilo hudo. Prav narahlo je okrenila glavo in ga poljubila na usta. Njegov obraz se je nasmehnil in njegove roke so segle po njenem vratu.

Milka je vstala, pri vratih še enkrat pogledala v njegov mirni obraz in sklonila glavo. Huda žalost jo je nenadoma obšla. Zatekla se je v svojo sobo in se zrušila na postelj. Z omarice jo je gledal Ivan . . . Gledal in gledal in nič se ni premaknil. Na mizi pa je gorel nagelj in rastel, rastel — — —

Vojna pa je morila. Milijoni so se zagrizli drug v drugega. Kri je napajala zemljo in z vojno je rastel jok in stok in glad. Ljudje so trepetali in gladovali. Ivan ji je pisal z bojišča:

Ljubljena! Strašna je vojna. Na požganih ostankih vasi sede žene in jokajo. Otroci grizejo skorjo in glad jih davi. Raztreljeni možje trohne na bojiščih. Topovi rohne kakor da bi v človeško meso udarjalo tisoč strel. Na vislicah vise nedolžni in krvniki žanjejo kot še nikoli poprej. Živina poginja od muk. Ljudje umirajo od ran in žalosti. Vse povsod vojna, vojna . . . Vojna na bojišču, vojna na vasi, v mestih. Beznice so polne sitih oficirjev, ki so podivjali. Okužena dekleta rode okužene otroke. Vsepovsod pa vojna, vojna . . .

Milka je brala njegovo pismo in čutila je vojno. Vso strašno, kakršno je slikal. Toda ona jo ni krvavo občutila. Nji se je dobro godilo. Življenje v vili je bilo bogato. Vse kar je slišala ,se ji je zdelo neverjetno. Videla pa ni ničesar, razen pijanih oficirjev, ki so prihajali v goste. In Ivan je bil daleč, daleč . . . Vse bolj poredko mu je pisala.

V njej je bila ljubezen do moža. Kakor je bilo do Ivana nekdaj, kar je bilo lepšega in resničnega tako je bilo do Ferda resnično in pojno. Ivan ji je ljubezen napovedal — pa ji ni dal. Ferdo jo je vzel in osvojil in pozabila je, da je med njim in njo velik družabni prepad. Pozabila je, da je Ferdo tovarnarjev sin in bogataš. Pozabila je, da je ona samo sobarica. . . Ferdo jo je imel rad. Postal je drugačen. Ostajal je doma in mu ni bilo do družbe. Gostij se je udeleževal v toliko, kolikor se je pač moral. Zvečer sta se shajala v njegovi sobi in preživela sta lepe in sladke noči. Kupil ji je zlat prstan, korale.

(Dalje prihodnjič.)

Trolle-Steenstrup:

Kašmirski šal

Na svojem dnevnem sprehodu po starem pristanišču je opazil Antonio Petropoulos med Indijci nov obraz. Kakor njegovi rojaki, je tudi ta mož ponujal preproge in nosil vse svoje imetje na plečih. Petropoulos je bil najimovitejši član grške kolonije v Marseillu. Če je kaj kupil ali prodal, je vedno zaključil kupčijo v svoj prid. Tudi z novim Arabcem se je spustil v razgovor in zvedel, da se piše Sin-Ahbad in da je prišel od nekod izpod Himalaje.

Mladi mož mu je dejal na koncu razgovora:

"Gospod, kupite pri meni preprogo. Zelo sem lačen."

In mož je razgrnil pred Petropoulosom več malih preprog, prosec:

"Kupite vsaj eno, prepustim vam katerokoli želite za petnajst frankov."

Trgovec je zmajal z rameni in se že hotel odstraniti, ko so mu oči obvisele na nečem drugem. Sin Ahbad je imel okrog suhega vratu ovit dragocen kašmirski šal, čigar vzorec je bil krasen, sestavljen iz globokih, pestrih barv, ki so malone oslepile pogled, ko se je ustavil na njih.

"To bi bila edina reč, ki bi jo kupil od vas," je dejal in poškilil proti šalu.

Indijec se je nasmehnil z blaženim obrazom in rekel:

"Tega pa ne prodam."

"Ponudim vam zanj sto frankov."

"Ne dam ga."

"Dvesto", je hitel trgovec.

"Tudi dva tisoč ne sprejmem," je odvrnil Indijec.

Petropoulos se je nasmehnil in se vrnil v svojo vilo. In ker je bil razburjen, ni mogel zamolčati doživljaja svoji ljubici, mladi ženski z opečnatordečimi lasmi in velikimi nervoznimi očmi, katere prikrito oklevanje je porazilo vsakega moškega, ki se ji je približal.

Njene rjavorumene oči so hipoma vzplamenele, kakor hitro je Petropoulos povedal, kaj je videl. Popoldne, ko je šel trgovec po opravkih, je sedla v avtomobil in velela zapeljati naravnost v staro pristanišče, kjer je našla Indijca in se zagledala v svoj zaklad.

Od tistega večera dalje ni imel Petropoulos mirne ure. Kašmirski šal ga je bodel v oči in vselej, kadar je srečal Indijca, se je s posebnim namenom ozrl tudi na šal, ki je žarel v škrlatni, smaragdni in ametistovi barvi. Naposled se je ojunačil in ustavil Sin - Ahbada:

"Ali ga ne prodaste za tri tisoč frankov? Ta vsota ga petkrat preplača, ampak jaz bi ga rad poklonil neki dami."

Indijec je odkimal z glavo in se melanholično ozrl na pristanišče.

"Gospod, kupite preprogo, dam vam jo še bolj po ceni. Lačen sem tako, da vam ne morem povedati."

Petropoulosa je silno jarilo, da ni mogel kupiti za gotovino to, kar bi hotel in s čimer bi lahko potolažil svojo ljubico. Vkljub Indijčevi trdovratnosti, ga ni minila misel, da mora tako ali drugače postati lastnik kašmirskega šala. Zato je pozval, kakor hitro se je vrnil domov v pisarno, k sebi tajnika Marcela. Ta mož je bil za Petropoulosa vse v eni osebi: izvrševal je vse posle od knjigovodje do ljubezenskega sla.

"Povej mi vse, kar veš o kašmirskih šalih", ga je vprašal gospodar.

"Izdelujejo jih v Kašmirju na vznožju Himalaje in so časih zelo dragoceni. Sestavljeni so iz majhnih koščkov in tako umetno sešiti, da ni mogoče najti šiva. So primerki, za katere plačajo ljudje do 200,000 frankov.

"Ali si videl šal, ki ga nosi Sin-Ahbad?"

Marcel je prikimal z glavo.

"Ali je pravi? Koliko ga ceniš?"

Marcel je zapičil svoje oči v gospodarja in rekel:

"Petdeset tisoč frankov ne bi bilo preveč."

"Dobro", je odvrnil gospodar. "Počakaj tu, dokler se ne vrnem."

Skozi dolgo vrsto krasno mebliranih sob se je napotil v budoar svoje ljubice. Ležala je tam na otomani zleknjena kakor velika razvajena mačka.

"Kje je moj šal, Antonio?" je vprašala in premerila došleca od nog do glave. "Ali si mi prinesel šal?"

"Draga moja, le potrpi še malo. Ta reč ni tako preprosta. Šal je drag. Ponudil sem Indijcu tri tisoč frankov, pa me je odbil. Pravi, da ga ne proda!"

"Ponudi mu pet tisoč frankov!" je dejala Antonijeva ljubica.

"Pet tisoč frankov je dosti denarja", je rekel Petropoulos.

"Zate ne pomeni ta vsota nič."

"Ali draga, saj sem ti že povedal, da ga ne proda."

To me ne briga. Jaz ga hočem imeti — razumeš? Meni je vse eno, koliko stane in kako ga dobiš. Če mi ne položiš šala okolu vratu, se bo našel kdo drugi, ki bo to storil namestu tebe."

"Dobro," je rekel trgovec in zapustil sobo.

Marcel si je v čakalnici grizel nohte, ko se je vrnil gospodar z besedami:

"Šal je torej treba dobiti, naj stane kar hoče."

Marcel se je priklonil in izginil skozi vrata.

Naslednji dan je stopil v trgovčevo sobo žareč od veselja in položil majhen zavitek na Petropoulosovo mizo.

"Tukaj je, kar ste zahtevali," je rekel.

Trgovec je razširil svoje majhne oči. Povabil je Marcela, naj sede k njemu in pove, kako je prišel do šala.

Marcel je pripovedoval:

"Ej, mnogo lažje je šlo, kakor sem mislil. Začel sem se razgovarjati z Indijcem in sem se delal, kakor da se zanimam za njegove preproge in hočem eno kupiti. Sin-Ahbad je bil zelo slab in se je komaj držal na nogah. Čital sem mu na obrazu, da ni več dni povžil mrvice živeža. Nenadoma sem storil, kakakor da sem opazil šal. Prosil sem ga, naj ga odpne, da ga malo podržim v roki. Dovolil mi je in ko sem ga držal v rokah, sem videl, kako je hlipnil ter se zgrudil na tla. Sesedel se je kakor prazna vreča. Pritekli so ljudje, prišli so tudi stražniki. Ukrenili so vse potrebno, da se mož odstrani. Predeu so ga odnesli pa se je za trenutek zavedel in jel krčiti prste. Zdelo se je, kakor da grabi po nečem v zraku, a nihče ni mogel razumeti, kaj je mrmral.

Stražniku, ki je stal poleg njega, sem rekel:

Tu je osemdeset frankov, vsota, za katero mi je prodal šal. Skrbite za to, da mu kdo ne ukrade denarja."

Stražnik je zmeden vzel osemdeset frankov. Nihče ni mislil na to, kakšno kupčijo sva bila sklenila. Vse se je zanimalo samo za nesrečneža, ki se je zgrudil na cesti.

Petropoulos je bil po teh besedah popolnoma pomirjen. Ko je položil šal svoji ljubici okrog vratu, se je čutil najsrečnejšega trgovca pod solncem.

Čez nekaj časa ga je pa jela peči vest. Na misel mu je prišlo, da bi utegnil Indijec ozdraveti. Kaj potem, če bi preklical kupčijo? Oblast bi se obrnila na zapriseženo cenilce in ti bi ocenili resnično vrednost šala. Kupec bi tudi moral predložiti pobotnico. Kdo se more zanesti na izvedence? Lahko bi se zgodilo, da bi cenili šal na 50,000, pa tudi na 200,000. Za ta denar bi pa kupil ljubici rajši nov avtomobil ali kaj podobnega, kar bi hasnilo tudi njemu.

Pobit je šel zopet v budoir in ni vedel, kako naj prime stvar in kako naj začne govoriti o kočljivi zadevi. Ljubica je ležala, kakor navadno, na otomani. Pravkar je bila potegnila šal čez razgaljen vrat. Zdelo se mu je tudi, da se je stresla.

"Kaj ti je? Ali te mrazi?" jo je vprašal.

"Nič posebnega," je odvrnila. "Spreletela me je samo mršavica in malo me glava boli."

Nagnil se je k njej in prosil, naj mu pokaže jezik. Ko je odprla oči, je opazil, da vleče njih barva na rumeno.

"Prosim te, pusti me samo. Trudna sem, rada bi spala," je dejala.

"Draga moja", želel sem ti le povedati, da bi rad zamenjal ta šal in ti namestu njega rajši poklonil avto ali kakšno okrasje. Kaj praviš temu?"

"Tako? Zaradi tega torej si prišel?! Naprej mi nekaj podariš, potem pa bi rad vzel nazaj. Nu, povem ti, da šala ne dam iz rok. Ta ostane moj do zadnjega diha!"

Petropoulos se je potuhnil in po prstih odšel iz sobe. Sram ga je bilo in obhajali so ga vsakovrstni dvomi. Ko je sedel za svojo pisalno mizo, so se naglo odprla vrata. Marcel je planil v sobo.

"Umrl je!" je rekel naglo, da mu je zastala sapa.

"Nu, potem pač ni vzroka, da bi si ta dogodek jemali močno k srcu," se je nasmehnil Petropoulos. Tóda trenutek pozneje se je zgrudil v naslanjaču, zakaj Marcel mu je šepnil na uho:

"Pobrala ga je kolera".

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatoričnl dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

ZA BOŽIČ

SKUPNO POTOVANJE

Skoro vsi Slovenci, ki potujejo letos v stari kraj za božične praznike, se udeleže skupnega potovanja na 12. decembra na priljubljenem francoskem brzoparniku

ILE de FRANCE

Ako ste Vi med njimi, se takoj prijavite na spodaj navedeni naslov, ako se še niste.

Denarne pošiljatve

V Ameriki so božični prazniki čas dajanja in pošiljanja darov. Zvesti temu običaju so Slovenci že od prvega začetka zlasti za Božič pošiljali svojim sorodnikom in prijateljem darove v obliki denarnih pošiljk. V starem kraju bodo letos ameriški darovi posebno dobrodošli. Spomnite se svojcev v starem kraju s primernim darom, ako le morete!

Naša banka pošilja denar v stari kraj in v vse druge dele sveta hitro in zanesljivo in brez stroškov za prejemnika. Za točno dostavljenje božičnih pošiljk je pa še posebej preskrbljeno. Pošiljite letos svoje denarne darove "skozi" 'našo banko.

LEO ZAKRAJŠEK
Midtown Bank of New York
630 — 9th Avenue,
New York, N. Y.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

ŠEST DNI PREKO OCEANA

Najhitrejše in najboljši izvedene poti za potovanje na evropskih parnikih:

Ile de France 12. dec. - 6. feb.
(10 P. M.) (7 P. M.)

PARIS, 24. dec. - 16. jan.
(6 P. M.) (6 P. M.)

Najkrajša pot po morju. Vsakdo je v posebni kabini z vsemi modernimi udobnostmi. — Pijača in slavna francoska kuhinja. Izredno nizke cene.

Vprašajte katerekoli pooblaščenega agenta ali

FRENCH LINE
218 N. Michigan Ave.
Chicago, Ill.

NAROČNIKI, POZOR!

Znamenje (Nov. 30, 1930) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta pa $3.00. Člani SNPJ doplačajo $4.50 za leto, za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto $1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

NAJLEPŠE BOŽIČNO DARILO

je gotov denar. Vaši sorodniki in znanci si lahko sami kupijo, kar si požele, ali kar najbolj potrebujejo, ako imajo gotov denar na rokah. Darila, katera prejmejo pred božičem pomenijo zanje dvojno vrednost.

Naše direktne bančne zveze s staro domovino in naš velik promet nam omogoča, da vsako pošiljatev odpravimo v najkrajšem času in po najbolj zmernih cenah.

Tisoče naših zadovoljnih odjemalcev je najboljši dokaz o naši vzorni in varni postrežbi.

Imejte v vidiku tudi božični izlet v staro domovino, z najboljšimi parniki in s sodelovanjem najboljših izkušenih voditeljev. Za vsa pojasnila se obrnite na:

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA